

Dyrevernermerket
Brenneriveien 7, 0182 Oslo
(+47) 22 20 16 50

dyrevernermerket@dyreverner.no
www.dyrevernermerket.no

org. nr.: 983 482 392

Versjon: 16. mai 2019

Vedlegg til kriterier for dyrevernermerket produksjon av konsumegg

Vedlegg 1: Velferdsstatus ved veterinærbesøk

Velferdsstatus i besetningen bør vurderes ved hjelp av minimum følgende parameter:

- a) Antall selvdøde og avlivede samt anslått årsak for dette.
- b) Resultater fra eventuelle obduksjoner (utført av dyreholder og/eller praktiserende veterinær).
- c) Forekomst/utbrudd av infeksjose sykdommer (bakterielle, virale og parasittære).
- d) Forekomst av ikke-infeksjose og produksjonsrelaterte sykdommer.
- e) Forekomst av skadelig adferd og fryktadferd.
- f) Resultat av dyreholders inneklimatemålinger og tiltak ved eventuelle avvik fra grenseverdiene.
- g) Andre dyrevelferdsavvik som har forekommet siden siste veterinærbesøk og tiltak som er iverksatt.
- h) Resultater fra dyreholders eventuelt egne målinger av dyrebaserte velferdsindikatorer. Det skal i tillegg måles minst 5 dyrebaserte velferdsindikatorer under veterinærbesøket.
- i) Måloppnåelse for fokuspunkter fra siste veterinærbesøk.

Anbefaling

- For å finne gode velferdsindikatorer kan man for eksempel velge ut kriterier fra Welfare Quality® assessment protocol for poultry (broilers, laying hens) (2009) eller AssureWels velferdsprotokoll for verpehøns, www.assurewel.org/layinghens.
- Dyreholder og veterinær bør sammen blir enige om fokuspunkter, tiltak og mål.

Vedlegg 2: Manuell støvmåling

Manuell vurdering av støv kan gjøres på følgende måte:

a) Sensorisk vurdering

0 - Støvmengden er ikke merkbar eller svakt merkbar: Det er lett å puste.

1 - Støvmengden er moderat: Lukt og støv er distinkt og fører til rennende øyne og/eller hosting.

2 - Støvmengden er sterk: Lukt og støv er irriterende og gir stikkende følelse i øyne og/eller munn og/eller uttalt hosting/nysing.

b) Dust sheet score

Plasser et svart A4-ark på en horisontal overflate, over hodehøyde på hønene. Fjern så arket etter minst 3 timer. Skriv med en finger på papiret for å få et inntrykk av støvmengden på papiret. Klassifiser støvmengden som følger:

- A. Ingen tegn til støv
- B. Litt støv
- C. Tynt lag med støv
- D. Tykt lag med støv
- E. Fargen på papiret er ikke synlig

Klassifisering:

0 - Ingen tegn til støv (score A)

1 - Lite støv (score B eller C)

2 - Betydelig mengde støv (score D eller E)

Vedlegg 3: Miljøberikelser i hønsehus og vinterhage

Funksjonskrav:

Miljøberikelsene skal dekke følgende adferdsbehov for hønene:

- Aktivitet (løpe, klatre, hoppe, fly, flakse med vingene, manipulasjon av materiale)
- Lek
- Utforsking (undersøke)
- Fødesøk og eteadferd (hakke, skrape, lete etter og spise ulik mat)
- Støvbading

a) Krav til miljøberikelser i både hønsehuset og vinterhagen:

Hakkeobjekter

Beskrivelse: Objekter som endrer form når det blir hakket på (for eksempel mineralsteiner, kornblokker, hengende maiskolber, rotgrønnsaker eller andre objekter).

Antall: Minst 1/1000 høner fordelt i hønsehuset og vinterhagen. Dersom vinterhagen stenges av mer enn 7 dager sammenhengende, skal det være 1/1000 i hønsehuset.

Funksjon: Utforsking, manipulasjon av materiale, fødesøk og eteadferd.

Lek-og aktiviseringsobjekter

Beskrivelse: Objekter som stimulerer til lek og sysselsetting, for eksempel greiner fra trær, papptallerkener/kopper, plastflasker med innhold, melkekartonger, papirstrimler, plaststrips, krøllet fôrpapir, taustumper (hengende eller liggende i strøet), treverk, murstein, Leca-kuler, metallobjekter/lenker, hengende CD-plater eller små baller. Lekene skal være attraktive og i bruk. Det er lurt å variere mellom ulike typer for å holde interessen oppe.

Antall: Det skal være flere tilgjengelig for alle høner i alle avdelinger i både bruksarealet og vinterhagen.

Funksjon: Lek, aktivitet og utforsking.

b) Krav til miljøberikelser i hønsehuset:

Støvbåd

Beskrivelse: Det skal sikres at hønene kan støvbade i rent strø innendørs ved å etterstrø daglig med ferskt strø, eller det skal være egne støvbåd i tillegg til strøet på gulvet.

Mengde/antall: Etterstrøing skal bestå av minst 5 liter strø/1000 høner. Støvbåd innebærer minst 1 støvbåd per 1000 høner.

Funksjon: Støvbading.

c) Krav til miljøberikelser i vinterhagen:

Naturmateriale

Beskrivelse: Store hauger, sekker, kasser eller sammenpressede baller med naturmateriale som hønene kan utforske og endre form på (for eksempel sagflis, torv, bark eller halm).

Antall: Minst 1 haug/sekk/kasse/ball per 2500 høner og minst 1 per rom/avdeling hvis vinterhagen er delt i mindre enheter.

Funksjon: Aktivitet, utforsking, manipulasjon av materiale, fødesøk og eteadferd (potensielt også lek).

Støvbåd

Beskrivelse: Egne områder med tørt og løst materiale som er særlig godt egnet og attraktivt for støvbading, utover underlagsstrøet. Det kan ligge i hauger eller innrammet i kasser/pallekarmer for lenger varighet. Materialet bør være finkornet, som for eksempel sand eller torv. Støvbådene bør plasseres steder hvor det er god lystilgang.

Antall: Minst 1/2500 høner og minst 1 per rom/avdeling hvis vinterhagen er delt i mindre enheter.

Funksjon: Støvbading.

Vedlegg 4: Skjulesteder i luftegården

- a) De skal være plassert og utformet slik at hønene føler seg trygge nok til å ta i bruk hele utearealet, og lett kan søke beskyttelse for sol, nedbør, vind og opplevelse av farer/trusler.
- b) De skal være jevnt fordelt og utgjøre minst 8 m² per 1000 høner. Det skal ikke være mer enn 20 meters avstand mellom hvert skjulested, og 25 meter mellom utgangsåpninger fra vinterhage til nærmeste skjulested.
- c) De skal bestå av både horisontale ly og vertikale le.
- d) De skal være godt sikret slik at hønene ikke kan skade seg.

Anbefaling skjulesteder

- Skjulesteder bør helst bestå av levende vegetasjon, som busker og trær.
- Le-elementer som ikke er levende vegetasjon kan bestå av for eksempel trestammer, baller av naturmateriale, sementrør, kasser eller legger.
- Ly-elementer som ikke er levende vegetasjon kan bestå av for eksempel utplasserte redskaper, kasser, vogner, tak, netting, solcellepanel eller presenning. Det bør være tilstrekkelig høyde til at hønene kan stå oppreist med god hodeplass. Det bør være mulig for hønene å oppholde seg i høyden/vagle under noen av de horisontale ly-elementene.
- Flyttbare skjulesteder kan gjerne flyttes rundt for å skape variasjon og jevnere belastning på underlaget.

Vedlegg 5: Logg for avlivning

Følgende elementer skal som et minimum loggføres:

- a) Navn på velferdsansvarlig.
- b) Avlivingstart-og slutt.
- c) Beskrivelse av avlivningsmetoden.
- d) Uforutsette hendelser av betydning for dyrevelferd i forbindelse med avlivning.
- e) Om avlivningen ble utført i henhold til forskriftskrav, merkeordningens kriterier og driftsenhetens egen plan for avlivning. Eventuelle avvik noteres.